JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
GEORGES COSMAS
7 päivänä toukokuuta 1998 *

I Johdanto

1. Komissio vaatii nyt käsiteltävänä olevalla, perustamissopimuksen 169 artiklan nojalla nostamallaan kanteella yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut niiden unionin kansalaisten kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista yksityiskohtaisista säännöistä, jotka asuvat jäsenvaltiossa, jonka kansalaisia he eivät ole, 19 päivänä joulukuuta 1994 annetun neuvoston direktiivin 94/80/EY [1] mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole saattanut säädetyssä määräajassa voimaan kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä.

II Asiaa koskeva lainsäädäntö

2. EY:n perustamissopimuksen 8 b artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavasti:

"Jokaisella unionin kansalaisella on kunnallinen äänioikeus ja vaalikelpoisuus jäsenvaltiossa, jossa hän asuu mutta jonka kansalainen hän ei ole, samoin edellytyksin kuin tuon jäsenvaltion omilla kansalaisilla. Tätä oikeutta käytetään niiden yksityiskohtaisten sääntöjen mukaisesti, jotka neuvosto antaa 31 päivään joulukuuta 1994 mennessä yksimielisesti komission ehdotuksesta ja Euroopan parlamenttia kuultuaan; näihin yksityiskohtaisiin sääntöihin voi sisältyä poikkeussäännöksiä, jos ne ovat perusteltuja jonkin jäsenvaltion erityisten ongelmien takia".

3. Neuvosto antoi tämän valtuutusmääräyksen perusteella 19.12.1994 direktiivin 94/80/EY.

Direktiivin 14 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan 1 päivään tammikuuta 1996 mennessä. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä."

* Alkuperäinen kieli: kreikka.

1 — EYVL L 368, s. 38.

III Asian käsittelyn vaiheet

4. Koska Belgian kuningaskunta ei ilmoittanut direktiivin täytäntöönpanotoimista Belgiassa ja koska komissiolla ei ollut mitään muutakaan tietoa, josta se olisi voinut päätellä, että kyseinen jäsenvaltio olisi täyttänyt tämän lainsäädännön mukaiset velvoitteensa, komissio kehotti perustamissopimuksen 169 artiklassa määrätyn menettelyn mukaisesti Belgian kuningaskuntaa esittämään huomautuksensa oletetusta jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisestä kahden kuukauden määräajassa. Koska vastausta ei tullut, komissio lähetti 27.11.1996 Belgian kuningaskunnalle perustellun lausunnon, jolla se ilmoitti, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut direktiivin mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole toteuttanut direktiivin säännösten täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä, ja kehotti kyseistä valtiota toteuttamaan tämän täytäntöönpanon edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden määräajassa.

Belgian viranomaiset ilmoittivat komissiolle Belgian pysyvän edustajan 28.3.1997 päivätyllä kirjeellä, että Belgian hallituksella oli ollut vaikeuksia direktiivin saattamisessa osaksi kansallista oikeusjärjestystä, koska tämä edellytti Belgian perustuslain 8 §:n ennakollista muuttamista.

Ottaen huomioon edellä esitetyt seikat komissio päätti nostaa nyt käsiteltävänä olevan kanteen yhteisöjen tuomioistuimessa.

IV Asianosaisten näkemykset

5. Komissio korostaa, että direktiivin 14 artiklassa säädetään nimenomaan ja selvästi, että jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät oikeussäännöt voimaan 1.1.1996 mennessä ja ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä. Perusteltuun lausuntoon annetusta vastauksesta ilmenee, että Belgian kuningaskunta myöntää, että se ei ole vielä toteuttanut direktiivin noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä, vaikka määräaika on päättynyt puolitoista vuotta sitten. Komissio ei hyväksy sitä, että Belgian kuningaskunta voisi vedota vaikeuksiin, jotka liittyvät perustuslain muuttamiseen, joka puolestaan on edellytyksenä direktiivin saattamiselle osaksi kansallista oikeusjärjestystä; komissio toteaa yhtäältä, että Belgian viranomaiset tiesivät nämä vaikeudet jo direktiivin julkaisemispäivästä 31.12.1994 lähtien — elleivät jo Maastrichtin sopimuksen allekirjoittamisesta lähtien — ja toisaalta, että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on joka tapauksessa niin, että jäsenvaltio ei voi sisäisen oikeusjärjestyksensä oikeussääntöihin, toimintatapoihin tai tilaan vetoamalla perustella sitä, miksi se ei ole noudattanut yhteisöjen direktiiveissä säädettyjä velvoitteita ja määräaikoja. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen tunnusmerkistö on jo nyt täyttynyt, eikä sillä, että Belgian seuraavat kunnallisvaalit ovat vasta syksyllä 2000, ole tältä osin merkitystä.

Belgian kuningaskunta korostaa omasta puolestaan niitä vaikeuksia, jotka liittyvät perustuslain muuttamiseen ja toteaa, että menettely Belgian perustuslain 8 §:n muuttamiseksi aloitettiin jo huhtikuussa 1995; Belgian halli-

tus mainitsee lisäksi, että se arvioi, että lakiteksti, joka käsittää direktiivin saattamisen osaksi kansallista oikeusjärjestystä, annetaan vuoden 1998 toisen vuosineljänneksen kuluessa ja julkaistaan samanaikaisesti alalla toteutettavien täytäntöönpanotoimien kanssa vuoden 1998 viimeisen vuosineljänneksen kuluessa. Belgian hallitus toteaa lopuksi, että se aikoo pitää kiinni tämän aikataulun noudattamisesta ja sitoutuu ilmoittamaan yhteisöjen tuomioistuimelle, kun tarvittavat täytäntöönpanotoimet on toteutettu.

V Näkemykseni kanteesta

6. Ottaen huomioon edellä esitetyt seikat on mielestäni kiistatonta, että komission Belgian kuningaskuntaa vastaan nostamassaan kanteessa esittämä jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen tunnusmerkistö todella täyttyy. Vaikka direktiivin 14 artiklassa säädetty määräaika, joka sitoi jäsenvaltioita, oli päättynyt, ja vaikka komissio kehotti sekä virallisella huomautuksellaan että perustellulla lausunnollaan Belgian kuningaskuntaa täyttämään direktiivin mukaiset velvoitteensa, tämä jäsenvaltio ei ole tähän päivään mennessä toteuttanut toimenpiteitä, joita direktiivin saattaminen osaksi kansallista oikeusjärjestystä edellyttää.

Tältä osin minun on syytä todeta, ettei se, että direktiivin täytäntöönpanossa Belgiassa on ollut tiettyjä vaikeuksia nimenomaan sen vuoksi, että on ollut välttämätöntä ennakolta muuttaa perustuslakia, poista sitä tosiasiaa, että jäsenyysvelvoitteita ei ole noudatettu. Riittää, että muistutan yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä, jonka mukaan jäsenvaltio ei voi sisäisen oikeusjärjestyksensä oikeussääntöihin, toimintatapoihin tai tilaan vetoamalla perustella sitä, miksi se ei ole noudattanut direktiivissä säädettyjä velvoitteita ja määräaikoja. [2]

VI Ratkaisuehdotus

7. Ehdotan näin ollen, että yhteisöjen tuomioistuin

— toteaa, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut niiden unionin kansalaisten kunnallista äänioikeutta ja vaalikelpoisuutta koskevista yksityiskohtaisista

2 — Ks. vain esimerkinomaisesti asia C-107/96, komissio v. Espanja, tuomio 5.6.1997, Kok. 1997, s. I-3193, 10 kohta ja asia C-297/95, komissio v. Saksa, tuomio 12.12.1996, Kok. 1996, s. I-6739, 9 kohta.

säännöistä, jotka asuvat jäsenvaltiossa, jonka kansalaisia he eivät ole, 19 päivänä joulukuuta 1994 annetun neuvoston direktiivin 94/80/EY mukaisia velvoitteitaan, koska se ei ole saattanut säädetyssä määräajassa voimaan kyseisen direktiivin noudattamisen edellyttämiä lakeja, asetuksia ja hallinnollisia määräyksiä ja

— velvoittaa Belgian kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.